

Joan Fuster

L'HORA VERDA, PER JAUME VIDAL ALCOVER

Les noves promocions de poetes insulars estan exigint la millor atenció del lector català. Fa dos anys, Manuel Sanchis Guarner publicà una antologia amb vint-i-tants noms inèdits o quasi inèdits –només Miquel Dolç i Marià Villangómez havien obtingut ja una audiència ampla en tots els països de la nostra llengua–: aquella mostra col·lectiva ens forçava a pensar en la brillantor i l'eficàcia que mantenia la tradició poètica de les Illes. També la prosa –Dhey, Joaquim Verdaguer– anuncia un esplet magnífic. Els poetes, però, ens permeten d'observar una lleugera, interessant rectificació de la línia pairal. Perquè –açò és inevitable– hom els ha de referir al precedent literari immediat, i més encara quan aquest precedent ha tingut un prestigi i una vigència local absoluts com és el cas de l'Escola mallorquina. I el contrast entre els poetes d'avui i els d'ahir –deixant a part, de moment, tota valoració– reflecteix, a les Illes, no una ruptura, ni una desviació, ans bé un acreixement. Si volem, podem seguir parlant, amb tota propietat, de l'Escola mallorquina: els nobles caràcters diferenciats perduren; només se'ls ha injectat, prèviament tamisades, algunes suggestions estètiques derivades dels vells *ismes* literaris, al marge dels quals havia seguit el seu curs la poesia insular.

Així, en els llibres de Blai Bonet i en el de Jaume Vidal que suscita aquest comentari, es percep la presència de García Lorca, expressament agraïda i tot. També en Bonet la del Rafael Alberti popularista i la més pura de Jorge Guillén, com ho fa notar Salvador Espriu. Si Rosselló-Pòrcel ben sovint, i Bonet en alguna ocasió, semblen distanciar-se del mallorquinisme líric, mai no s'esdevé això en Jaume Vidal. Com els altres joves de les Illes, aqueixes influències externes s'incorporen a la poesia de Vidal sense minva d'aquella claredat formal i espiritual que ell ha heretat de l'esplèndida nissaga insular. Al costat de la poesia togada de Costa i Riber, i de la poesia apassionada d'Alcover i Alomar, la dels últims mallorquins intenta construir-se el seu accent personal, sotmetent-se espontàniament als més íntims mòduls de l'Escola, quasi com obeint a un fatal *genius loci*.

L'hora verda és un llibre escrit sota el signe de l'alegria. És una alegria punyent, esplendorosa, i estic per dir que maligna i ofensiva. Els versos de Vidal s'alimenten d'un goig sensual, d'un paganisme enervat, que ens faria imaginar el Mediterrani –el Mar que ell canta, àdhuc sense al·ludir-lo, a cada vers seu– com un món exempt del dolor i la tenebra. Perquè també la bellesa fa mal, quan només és bellesa. L'alegria de Jaume Vidal transmuta el vers, l'indueix al salt, a la música incoercible del propi vigor. Hi ha, a més a més, l'ús calculat dels elements populars. No és precisament nou, ni tan sols en l'eixuta i intel·lectual poesia catalana moderna, aquest gust estilitzador dels girs, les cadències i els mots del poble. Però Vidal aprofita la lliçó del García Lorca del *Romancero* i el de les *Canciones*. Fins i tot en algun moment una punta de misteri s'escapa de l'aparença trivial o joganera. Per exemple en la *Cançó de la mort petita*, inspirada en un títol del poeta de Granada.

- Ai, mumare meva, quin mal cap que tens!
- Véc de l'horabaixa, vénc de conrar el temps.

No sé si serà mera aprensió personal: però aquest últim vers té per a mi un dring il·limitat, una capciosa estridència, impregnada de pressentiments angoixosos. Conrear el temps!

– Ara diuen, diuen que ja no hi ha temps...

Caldria dir, potser, que quan Vidal s'aparta del seu cos, dels seus sentits en constant eretisme, i busca la veu del poble, la seua poesia apunta cap a dianes més profundes i vives. Els escriptors mallorquins s'han pres sempre molt seriosament llur hel·lenisme. Sembla segur, en canvi, que el poble de les Illes i els valencians som, uns i altres, una mica moros. Tòpic per tòpic, trobe el rossinyolenc dels moros prou més encertat. Tanmateix, jugar a fer d'escultura mediterrània, entre hipotètics partenons o arbres venerables, reporta els seus avantatges. Sobretot, si s'ha recobrat l'instint de la veritat lírica. M'han agradat aquestes paraules de Blai Bonet, endreçades justament a Jaume Vidal:

La gràcia de la gràcia és fer una gerra en clara llibertat...

L'Escola mallorquina es sobreviu, continua produint gerres: els nous poetes, però, hi posen tanta fantasia, que diríeu que només hi ha llibertat. La gerra, no obstant, hi és.

[*Pont Blau*, 10, juliol-agost 1953, p. 186 i 188]